

Beknopte geschiedenis van Huis de Witte Roos, Oude Delft 73, 2611 BC Delft

Op de plaats van het huidige pand bevond zich in de middeleeuwen een huis, dat - zoals zo veel gebouwen in Delft - bij de grote brand van 1536 in vlammen is opgegaan.

Op het leeggekomen perceel is na enige tijd weer een huis gebouwd, dat daarna geleidelijk werd verbreed, verhoogd en verlengd. Daarbij werden soms nieuwere materialen gebruikt (bv grenen in plaats van eikenhout), en werden de constructies, indeling en voorzieningen aangepast aan de behoeften van de tijd. Het mooie van Huis de Witte Roos is dat alle bouw-, gebruiks- en bewoningsfasen goed herkenbaar zijn. Het 16^e eeuwse gebouw moet er uitgezien hebben als een traditioneel Hollands huis, met bijvoorbeeld een trapgevel van roodkleurige baksteen en een pannendak haaks op de gracht. Er waren kruiskozijnen, kleine vensters met luiken, houten vloeren die op moer- en kinderbinten rusten, houten spiltrappen, en open stookplaatsen met tegelwerken. De huizen aan de Oude Delft behoorden tot de mooiste en rijkste van de stad. Bewoners behoorden tot de stedelijke elite, en zij combineerden beroepsmatige bezigheden met functies in het openbaar bestuur, en wonen met bedrijf. Een van de eerste bedrijven was de bierbrouwerij „Het Wapen van Holland“. De hemelwaterkelder uit die tijd is nog steeds te zien en goed bruikbaar.

Het achtererf was bereikbaar via een naast het huis gelegen paadje dat naast een afwateringsgreppel liep. Al spoedig werd het steegje gebruikt als gang en maakte men een entreehal met fraai gedecoreerd houten plafond. Dit vroeg 17^e eeuwse plafond is uitstekend bewaard gebleven. Op de verdiepingen van Huis de Witte Roos stapt men zo de Gouden Eeuw in. De houten vloeren en balkenplafonds, oude deurtjes (eentje met een trompe l'oeil !), spiltrappen, schouwen, tegels en wit gestuukte wanden herinneren aan de interieurs van Vermeer, de Hoogh en andere schilders van de Delftse school (waarvan sommigen in het buurpand woonden en werkten).

In 1690 kwam het pand in bezit van mr. Anthony Adriaansz. Wevering, heer van Holy, weesmeester, later burgemeester van Delft. Deze heeft de woning in 1714 verkocht aan Johan Anthonisz. Theodorus Thierens, weesmeester. Thierens liet het pand flink verbouwen.

In de 18^e eeuw, de pruikentijd, had men een heel nieuwe kijk op wonen. De interieurs van de 17^e eeuw waren intiem, maar nu had men behoefte aan lichte, zonnige, ruime, representatieve ontvangstkamers. En de gevel aan de gracht mocht er ook wel wat rijker uitzien.

In Huis de Witte Roos kreeg de begane grond tussen 1720 en 1780 een geheel nieuw gezicht, en de gevel werd volledig vervangen. Er kwamen zeer grote schuiframen met luiken in luikkasten. Daardoor dringt het daglicht diep naar binnen. De gevel werd opgetrokken in zeer kostbare en fijn metselwerk, kreeg een natuurstenen plint, gesneden houten voluten en een unieke voordeurpartij met porte dessus. De hal en de brede, 40 meter lange gang werden voorzien van stucwerk met schijnnissen en gedecoreerde plafonds. Het stucwerk van Joseph Bollina en de witmarmeren vloeren maken van de gang een feestelijke lichte ruimte. Er kwamen fraai gesneden eiken deuren naar de vertrekken, en de kamers kregen nieuwe grenen vloeren, grote haarden met fraaie schoorsteenmantels van natuursteen, gemarmerd hout en/of gestuukte boezems, de wanden werden met zijde bespannen. De Lodewijk XIVe stijl kenmerkt deze onderdelen van Huis de Witte Roos. In de 18^e eeuw bevonden zich veel Franse godsdienstvluchtelingen in ons land, onder wie architecten en decorateurs, en hun vaardigheden en smaak waren van grote invloed.

Latere bewoners van Huis de Witte Roos zijn bv. Doctor Salomon Staal: een arts die op een schilderij van een anatomische les staat afgebeeld en die ook burgemeester van Delft was, en Wybo Fijnje. Fijnje was patriot en behoorlijk van invloed op de omwentelingen die zich in ons land voordeden onder invloed van de Franse revolutie en nieuwe opvattingen over democratie. Wybo Fijnje was uitgever van de Hollandsche Historische Courant. De achterzijde van het huis was ingericht als drukkerij. Toen de Oranjegezinden weer de overhand kregen, vluchtte hij –eerst naar Brussel, later naar Frankrijk. De ruiten van Huis de Witte Roos werden ingegooid, maar het huispersoneel kon verder molest voorkomen door de plundersaars sterke drank aan te bieden. Het was een heftige, turbulente tijd. De

onlangs gepubliceerde brieven van mevrouw Fijnje beschrijven tot in detail de serviezen, het linnengoed, de meubels, e.d. die zij probeert naar Frankrijk te halen.

In 1818 betrok Kapitein Willem Kreekel het pand. Hij was luitenantcommandant van de Artillerie- en Genieschool, die verderop aan de gracht was gelegen. Kreekel moest Daendels opvangen en naar Nederlands Indië brengen, zodat deze als Gouverneur Generaal een einde zou kunnen brengen aan het langdurige regeringsvacuüm aldaar. Maar Kreekels schip "de Vlieg" werd door de Engelsen geconfisqueerd, en hij heeft twee jaar gevangen gezeten in Brazilië met adelporst Baud. Het later gepubliceerde logboek van Kreekel en de tekeningen van Baud geven een fraai inkijkje in het dagelijks leven van die tijd. Baud werd later Minister van Marine en Koloniën. Uit de Genieschool is de Polytechnische School (voorganger van de TU Delft) voortgekomen. Twee huizen verder zat vanaf 1864 de Indische school, waardoor er docenten maar ook Oud-Indiëgangsters in Huis de Witte Roos terecht kwamen.

De bewoners koesterden hun ruime fraai aangelegde tuin met vruchtdragende heesters, bloemen en vogelkooien, zoals is beschreven in notariële overdrachtsakten.

In de 19^e eeuw werd de keuken gemoderniseerd. De schouw dateert uit die tijd, evenals de nog goed werkende waterpomp met kranen voor drinkwater (bronwater) en waswater (regenwater). In de 19^e eeuw werd ook het trappenhuis aangepast, evenals de achterkamer op de eerste verdieping, waar men nu dus een typisch burgerinterieur aantreft uit die tijd. Aan het begin van de 20^e eeuw werd de tuinkamer voorzien van een nog goed werkende harmonicadeur.

Families kwamen en vertrokken. De Witte Roos heeft veel Delftenaren onder haar dak gehad die een grote rol in de stad en vaak ook ver daarbuiten speelden. Een huis was een soort dorp. En een trefpunt voor ontmoetingen met talloze relaties. In de 19^e eeuw woonde hier bijvoorbeeld een dominee met zijn vrouw en vader, zes kinderen en zes dienstboden (hun zolderkamertjes zijn nog herkenbaar). Een bloemist schreef dat hij altijd heel lang moest wachten voordat iemand de deur opendeed, zo groot was het huis. Alles ging nog met de hand; het huishouden was ontzettend arbeidsintensief. Kaarsen maakten langzaam plaats voor elektriciteit, het wassen gebeurde bij de pomp. Pas in het midden van de 20^e eeuw kwam er gas, leidingwater en een wc. De tuin bood plek aan paardenstallen en een koetshuis met een achteruitgang naar de Westvest, een straat die de plaats innam van de inmiddels gesloopte stadswallen.

De laatste familie die hier woonde bestond uit drie ongetrouwde zusters Van der Polder, die er al als jonge meisjes met hun vader woonden, getuige een ansichtkaart met een foto van de woning, verzonden door een van de zusters. De familie was rooms-katholiek. Een tuinzaal was ingericht als huiskapel. Na de dood van de laatste bewoonster in de jaren 1960 erfde de kerk het huis, en richtte dit in als pensioonaat voor Italiaanse gastarbeiders, die vanaf 1949 massaal naar Nederland kwamen.

Daarna werd het een Blijf-van-mijn-lijfhuis. Begin jaren 1990 ontfermde stichting de Witte Roos zich over het pand. Het huis wordt duurzaam gerestaureerd. Huis de Witte Roos kreeg in 2013 hiervoor de nationale Award Duurzame Architectuur. Er is gedacht aan goede isolatie, toepassing van energiezuinige installaties, hergebruik van warmte, benutting van zonne-energie, een gebouwbeheersysteem met daardoor een stabiele temperatuur en vochtigheid en gefilterd hemelwater voor toiletspoeling en de tuin. De architectuur- en bewoningsgeschiedenis is leidraad bij deze aanpak: hierbij worden historische technieken voor energie- en waterbeheer, zoals luiken, luifels, ventilatieschachten, schoorstenen, riolen, put en cisterne gerevitaliseerd. En er wordt gewerkt met historische materialen, en met duurzame innovatieve materialen en constructies. Vakmanschap met oog voor detail staat voorop.